

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3277/2017. (XI. 2.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.22.280/2013/10/I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 86. § (3) bekezdés b) pontjának „és bíróságokat” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Nébald Rudolf ügyvéd, 1027 Budapest, Margit krt. 8–10.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.22.280/2013/10/I. számú jogerős ítélete ellen. Az indítványozó elsődlegesen a bírói ítéletet kifogásolta, és úgy fogalmazott, hogy amennyiben az Alkotmánybíróság megállapítja a támadott ítélet alaptörvény-ellenességét és azt megsemmisíti, akkor okafogyottá válik a jogszabállyal szembeni panasza, ezért ebben az esetben nem kéri a támadott törvényi előírás alaptörvény-ellenességének megállapítását.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményeként az indítványozó végrehajtást kérőként vett részt végrehajtási eljárásban. A végrehajtó által készített felosztási tervet a Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: PKKB) az 1999. december 14. napján kelt végzésével jóváhagyta, habár az indítványozó követelése abban egyáltalán nem szerepelt. Az indítványozó december 28-án kifogással élt, melyben arra hivatkozott, hogy a felosztási tervet a végrehajtó a számára nem küldte meg, a felosztásról semmilyen tájékoztatást nem kapott, és egy másik végrehajtást kérő tekintetében a végrehajtási záradékot egy arra nem illetékes bíróság állította ki. A PKKB a kifogást elutasította, de e végzést a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. A bírósági végrehajtó 2000. október 16-án új felosztási tervet készített, melyben már szerepelt az indítványozó követelése is. Ugyanakkor a felosztási terv szerint a végrehajtási költségek kiegyenlítését követően fennmaradó valamennyi összeg a másik végrehajtást kérőt illette meg, figyelemmel arra, hogy mint árverési vevő az előleget befizette, a különbözet tekintetében pedig „beszámítással” élt, egyrészt saját jogán, másrészt egy másik társaság jogutódjaként. A bírói felhívásra korrigált felosztási tervet a PKKB 2000. november 27. napján kelt végzésével jóváhagyta, amellyel szemben az indítványozó fellebbezéssel élt. A fellebbezést azonban csak 2002. júniusban terjesztették fel a másodfokú bírósághoz, emiatt – figyelemmel arra, hogy az adós időközben felszámolás alá került, és a végrehajtási eljárást megszüntették – a másodfokú bíróság határozatában arra a következtetésre jutott, hogy a fellebbezés érdemi elbírálására már nincs lehetőség. A felszámolási eljárásban az indítványozó igényének kielégítésére semmilyen összeg nem maradt.
- [3] Az indítványozó ezt követően indított keresetet a Fővárosi Törvényszék ellen bírói jogkörben okozott kár megtérítése iránt. Keresetét a PKKB 1999. december 14-én kelt végzésre mint károkozó magatartásra alapította,

mivel ekkor a bíróság elmulasztott rendelkezni a végrehajtási joggal biztosított követelése kielégítéséről. Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék teljes kártérítési felelősséggel tartozik a PKKB végrehajtási eljárásával összefüggésben keletkezett kárért. A másodfokú bírósággént eljáró Fővárosi Ítéltábla azonban az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletében a keresetet elutasította. Az indítványozó párhuzamosan felülvizsgálati kérelmet és alkotmányjogi panaszt is benyújtott, illetve perújítást is kezdeményezett a jogerős ítélet ellen. A felülvizsgálati eljárásban a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta (Pfv.IV.22.126/2015/7. számú ítélet).

- [4] Az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában az indítványozó azt kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság az ítéletét a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot sértő módon nem indokolta meg [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés]. Kiemelte, hogy két vonatkozásban kérte a bíróság döntését a kártérítés tárgyában: egyrészt, hogy „jogszabálysértő volt-e, hogy a PKKB beszámította az árverési vételárba a vevőnek az adóssal szemben fennálló követelését”, ugyanis az árverési vevőnek nem volt végrehajtási joga arra a követelésre, amit a bíróság beszámítani engedett. Másrészt, hogy „jogszabálysértő volt-e a végrehajtási bevétel PKKB általi felosztása”, miután az indítványozói követelés semmilyen formában nem jelent meg a kártérítés alapjául szolgáló végzéssel jóváhagyott felosztási tervben. Míg az elsőfokú bíróság mindkét vonatkozásban megállapította a kirívó jogsértést, addig a másodfokú bíróság megváltoztatta az elsőfokú ítélet jogkövetkeztetéseit, ám az indítványozó szerint nem indokolta meg, hogy miért tartja alaptalannak az elsőfokú ítéletnek a per alapkérdéseire vonatkozó megállapításait. Az indítványozó kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság egyáltalán nem foglalkozott a beszámítás kérdésével, illetve, hogy a végrehajtás során befolyt összegek felosztását jogszerűnek tartotta, de ezt nem indokolta meg.
- [5] Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított panaszában az indítványozó a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 86. § (3) bekezdés *b)* pontjának második fordulata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. A kifogásolt fordulat értelmében az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) képviseli a bíróságokat a bírósági eljárásokban. Megítélése szerint ez a szabály ellentétes a tisztességes eljáráshoz való joggal [XXVIII. cikk (1) bekezdés], mivel nem biztosítja, hogy független és pártatlan bíróság fog az ügyében ítélezni. Érvelése szerint azért nem tekinthető az ügyében eljáró bíróságnak függetlennek és pártatlannak, mert a bírósági minősítése, előmenetele, javadalmazása függ az OBH-tól. A többbírányú függőség miatt nem várható el a bírótól, hogy az őt minősítő személy, az OBH szakmai álláspontjával esetleg ellentétes, független döntést hozzon. Hivatkozott a Bszi. több rendelkezésére, melyek alátámasztják a függőségi viszonyt [Bszi. 76. § (5) bekezdés *a)*, *b)*, *g)* és *m)* pontjai, a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 17. §, 18. § (3) bekezdése, 183. § (4) bekezdése]. Úgy látta, mivel a perben részt vett az OBH, sérült az eljáró bíróságnak befolyásmentes döntési lehetősége, e körülmény pedig érdemben befolyásolta a tárgyi ítéletet. Véleménye szerint az OBH-val szemben a bíróságnak csak akkor képes valóban független és pártatlan módon eljárni, ha a bíróságnak nincs előmeneteli igénye. Törekvő bírónál viszont az is előfordulhat, hogy a perben elfogadja az OBH esetleg alaptalan és valótlan tényállításait is. Ez történt az ügyében a másodfokú eljárásban. Utalt arra, hogy egyébként is kritikus a bíróság függetlenségének és pártatlanságának biztosítása olyan perekben, ahol a bíróságnak másik bíróság ügyében, bírói jogkörben okozott kár tárgyában kell döntenie. E labilis helyzetet nem szabad továbbterhelni az OBH perbeli részvételével.

II.

- [6] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [7] 2. A Bszi. indítvánnyal támadott rendelkezése:

„86. § (3) Az OBH
[...]

b) képviseli az OBH elnökét és a bíróságokat a bírósági eljárásokban,”

III.

- [8] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a 2016. július 27. napján tartott ülésén hozott döntésével befogadta. Megállapította, hogy az indítvány megfelel az Abtv.-ben előírt feltételeknek, s az alkotmányjogi panasz a jogerős ítéletben alkalmazott jogszabályi rendelkezést támadó részében alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. A bírói jogkörben okozott károk megtérítése iránti pereknél – miként arra az indítványozó is hivatkozott – különösen fontos olyan szabályozási környezet kialakítása, ami a pártatlanságot, annak látszatát is minél nagyobb fokban erősíti, hiszen bíróságoknak kell más bíróságok jogerősen lezárt ügyeiben a jogellenes és felróható hatalomgyakorlás jogkövetkezményéről döntenie. Kétségtelen, hogy az OBH elnökének a bírói ki nevezés, illetve előmenetel szempontjából van szerepe, és az is, hogy a bíróságok kártérítési felelőssége kiha tással van a bíróságok költségvetési gazdálkodására, mellyel kapcsolatosan az OBH elnökének többféle felada ta is van [lásd: Bszi. 76. § (3) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság a 339/B/2003. AB határozatában a bírói függetlenség alapján már vizsgálta a korábbi bírósági szervezeti törvény azon szabályát, mely az Országos Igazságszolgáltatási Tanácsot (a továbbiakban: OIT) felhatalmazta, hogy gondoskodjék a bíróságok jogi képviseletéről. Az OIT mint testület úgy oldotta meg a feladatot, hogy a Hivatalára bízta azt. Az Alkotmánybíróság ezt a megoldást, az annak alapját képező törvényi szabályt nem találta alkotmányellenesnek. A jelen szabályo zási környezetben az OBH feladata a jogi képviselet biztosítása a bíróságok részére. A bírósági igazgatás jelen tős átszervezése miatt az alkotmányossági probléma eldöntése érdemi vizsgálatot igényelt.

IV.

- [9] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [10] 1. Az indítványozó azért találta a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal ellentétesnek a jogerős bírói ítéle tet, mert álláspontja szerint a másodfokú bíróság úgy változtatta meg az elsőfokú ítéletet, hogy azt nem támasz totta alá kellő indokolással.
- [11] Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában fejtette ki a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jog részét képező indokolt bírói döntéshez való jog lényegét. Eszerint: „Az indokolt bírói döntéshez fűződő jog ebből következően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos köve telményrendszerén belül jelentkezik. Az alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből követke zik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárási jogi szabályokkal. Az Alaptörvény 28. cikk első mondata úgy rendelkezik, hogy »[a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvény nyel összhangban értelmezik.« Az Alaptörvény 28. cikke tehát a bíróságokkal szemben azt a követelményt fo galmazza meg, hogy ítélezésük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék és alkal mazzák. Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkot mánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alap törvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. Az Alkot mánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bí róságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást fog laljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jog alkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, ABK 2012, 504–505.; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, ABK 2012, 622–624.; Indokolás [5]}.
- [12] Ehhez képest az Alkotmánybíróság által vizsgált, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezete sen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indoko lási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását

jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” (Indokolás [33]–[34]).

- [13] 2. Az alapul szolgáló ügy tárgya bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránti igény volt.
- [14] Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletével úgy foglalt állást, hogy a kereset jogalapja fennáll, vagyis e feltételek hiánytalanul teljesültek. A PKKB az 1999. december 14-i határozatának meghozatalakor (ez minősül károkozó magatartásnak) nem a végrehajtási törvény vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően járt el, e határozat kirívóan jogszabálysértő volt, és a rendes jogorvoslat az időmúlás és az adós felszámolás alá kerülése következtében nem vezetett (nem vezethetett) az indítványozót ért kár elhárításához, mivel a jogszabályoknak megfelelő határozat meghozatalára már nem kerülhetett sor.
- [15] Az alperes fellebbezésében több okból is kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását, így hivatkozott a követelés elévülésére, továbbá arra, hogy az indítványozó kára nem áll okozati összefüggésben az alperes sérelmezett magatartásával. A végrehajtási eljárás elhúzódásának egyik oka az volt, hogy az indítványozó a végrehajtási záradék törlése iránti kérelmet terjesztett elő, az adós felszámolásának elrendelésére az alperes magatartásától függetlenül került sor, az indítványozó nem rendelkezett a vevő jelzálogjogát megelőző ranghelyen bejegyzett jelzálogjoggal, a jelzálogjogot ugyanis a földhivatal tévedésből nem tüntette fel a végrehajtó által kikért tulajdoni lapon. Az alperes vitatta azt is, hogy az indítványozó ténylegesen megszerezte a követelést a jogelődjeitől.
- [16] Az indítványozó fellebbezési ellenkérelmében azt adta elő, hogy a másodfokú eljárásban már nem lehet az elévülésre hivatkozni, de e kifogás érdemben is alaptalan. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság bizonyította a jogellenes magatartás és a felperes kára közötti okozati összefüggést. Állította, hogy az alperes az 1999. december 14-én kelt végzésével okozta a kárt, mert jogszerű eljárása esetén a határozat tartalmazta volna az indítványozó nevét és a végrehajtási joggal biztosított követelését. A károkozás azzal valósult meg, hogy a hiányos határozat következtében a felperes nem kapta meg az árverési bevételből a jogszabályok szerint neki járó összeget. A beszámítás jogellenes volt, beszámítás hiányában az árverési vevő tulajdonszerzését semmi nem akadályozta volna. Szabályosan lefolytatott végrehajtási eljárás esetén a felosztott árverési bevételt nem kellett volna visszafizetni a végrehajtónak. A határozat hatályon kívül helyezése a jogellenességet nem küszöbölte ki, mert e jogellenesség mulasztásban nyilvánult meg, ezt pedig az új, jogerős határozat nem pótolhatta. Vitatta az alperesnek az indítványozó végrehajtási joga fennállásával kapcsolatos érvelését: az indítványozónak bejegyzett végrehajtási joga volt, amely alapján lefoglalták az ingatlanokat. Az alperes nem szabályszerű jogi úton tagadta meg az indítványozótól a követelést, hanem bíróságoktól szokatlan módon a határozatából egyszerűen kihagyta az indítványozó követelését.
- [17] A Fővárosi Ítéltábla elutasította a keresetet, mert megítélése szerint a felperesi követelés jogalapja hiányzik. Megállapította: az indítványozó figyelmen kívül hagyta, hogy az adóssal szemben fennállt jogviszonyából eredő jogának azért nem tudott érvényt szerezni, mert az adós a tartozást a teljesítési határidőben önként nem egyenlítette ki, míg az egyedi végrehajtás nem a bíróságok tevékenysége, hanem az adós fizetéseképtelensége miatt hiúsult meg. Az, hogy a felszámolási eljárásban az adós végrehajtás alá vont teljes vagyona az indítványozó követelésének teljesítésére nem volt elegendő, az eljáró bíróságok tevékenységével nem volt okozati összefüggésbe hozható. Az indítványozó által előadott vagyoni hátrány jogorvoslattal azért nem volt elhárítható, mert azt nem az alperes eljárása, hanem az adós fizetéseképtelensége okozta. Így az indítványozó által állított kár és az alperes magatartása között eleve nem állt fenn kárkötelelemhez vezető okozati összefüggés.
- [18] Kitért a bíróság arra, hogy az indítványozó jelzálogjoga a végzés meghozatalakor az ingatlan-nyilvántartásban nem volt feltüntetve, emiatt a végzés meghozatalakor erre nem is lehetett tekintettel lenni; ezzel szemben a határozat meghozataláig bejelentett elsőbbségi igényt a bíróság köteles volt figyelembe venni. Az alperes a végzését a végrehajtó által szolgáltatott, valamint az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett adatok figyelembevételével hozta meg, míg az indítványozó által felhozott bizonyítékok nem voltak alkalmasak annak alátámasztására, hogy az alperes az indítványozóval szemben kárkötelemet keletkeztető, felróható és jogellenes magatartást tanúsított.

- [19] A másodfokú bíróság szerint az indítványozó arra a feltételezésre alapította a keresetét, hogy szabályszerű eljárás esetén majdnem 216 millió forint követeléséhez hozzájutott volna. Ezzel szemben ezt a feltételezést a valóság szintjén a perben szolgáltatott egyetlen bizonyíték sem támasztotta alá. Rögzítette, hogy mivel az árverési vevő beszámítással élt, az indítványozó követelésének fedezeteként megjelölt vételár ténylegesen a végrehajtó számlájára nem folyt be. Az a feltételezés, amire a felperes a keresetét alapította, olyan jövőbeli bizonytalan tény, amelynek lehetséges valóságtartalmát a felperes kétséget kizáró módon nyilvánvalóan nem tudja bizonyítani. Mivel a felosztási terv jóváhagyásakor a vételár a felosztáshoz szükséges módon nem állt rendelkezésre, az adós felszámolását elrendelő végzés pedig 2000. szeptember 11-én jogerőre emelkedett, még csak nem is volt valószínűsíthető, hogy a felperes – függetlenül az alperes eljárásának jogszerűségétől – a követeléséhez egyáltalán hozzájuthatott volna. A bizonyítékok értékelésével felmerült egyes – meg nem történt – lehetőségekben rejlő kétségek ezért önmagukban kizárták a felperesre háruló bizonyítás sikerességét. Az indítványozó ezért a perben azt sem tudta bizonyítani kétséget kizáró módon, hogy az alperes bármilyen magatartásával okozati összefüggésben kára keletkezett.
- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában két vonatkozásban állította, hogy a Fővárosi Ítélet tábla megsértette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát azzal, hogy jogerős ítéletét nem indokolta meg. Egyrészt, mert nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy jogszabálysértő volt-e PKKB által a vevő követelésének a vételárba való beszámítása. A másodfokú bíróság ugyanis nem tért ki arra, hogy fennállt-e a vevőnek végrehajtási joga, amely alapján a beszámítás jogszerűsége megítélhető lett volna. Másrészt elmulasztotta megindokolni azt, hogy jogszabálysértő volt-e a végrehajtási bevétel PKKB általi felosztása. Az érintett végzésben a felperes követelése egyáltalán nem szerepelt, és a kihagyás indokát a bíróság nem is indokolta. A másodfokú ítélet indokolásából azonban nem derül ki, miért nem volt jogellenes a felperesi követelés kihagyása, ezt az egész per szempontjából jelentős alapkérdést a bíróság meg sem említette. Ehelyett a bíróság csúsztatott: a felperes kihagyása helyett azt vizsgálta, a felosztási sorrendet szabályosan állapították-e meg.
- [21] 3. Az Alkotmánybíróság a fent idézett gyakorlatára tekintettel azt vizsgálta meg, hogy a jogvita természetére, az eljárási törvény rendelkezéseire, a felek kérelmeire és észrevételeire, valamint az ügyben választ igénylő kérdésekre tekintettel eleget tett-e a másodfokú bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből folyó indokolási kötelezettségének.
- [22] Az indítványozói (felperesi) igény anyagi jogi alapját a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) képezte: a kártérítés megítélhetőségéhez a felperesnek a régi Ptk. 349. §-ában – és ahhoz kapcsolódóan a 339. §-ában – meghatározott több feltétel együttes teljesülését kellett bizonyítania. Az érintett törvényi rendelkezések értelmezéséről és alkalmazásának feltételeiről a jogerős ítélet 5–6. oldalán számot adott. Ennek körében kifejtette, hogy a bírósági eljárásokban elkövetett hibák csak akkor keletkeztetnek kártérítési kötelmet, ha a fél által állított vagyoni hátrány valóban a bírósági jogkörben ellátott tevékenység mint károkozó körülmény miatt következett be. A bíróság kitért arra, hogy kártérítési kötelmet keletkeztető tény megállapításánál a felróhatóság alapját csak a kirívóan súlyos, mérlegelés nélkül megállapítható jogsértés képezheti. A kárkötelelem további feltétele, hogy a kár rendes jogorvoslással nem volt elhárítható.
- [23] A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 221. § (1) bekezdése értelmében: „Az ítélet indokolásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyekre a bíróság ítélete alapszik. Meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tényt nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte.”
- [24] A támadott ítélet a másodfokú eljárásban született, ahol már bizonyítást nem vettek fel, az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a másodfokú bíróság egy kisebb pontosítással magáévá tette, de e vonatkozásban az indítványozó nem is sérelmezte az indokolás hiányosságát. A másodfokú ítéletnek azon megfogalmazásai, amelyek arra utalnak, hogy a felperes „nem bizonyította” a kárkötelelem keletkezését az alperessel szemben, azt takarják, hogy ilyen bizonyítás sikerességét az ügy körülményei önmagukban zárták ki. Az indítványozó által állított indokolási hiányosság nem is azon jogszabályi rendelkezések ismertetésével függ össze, amelyen a jogerős ítélet alapszik, mert ezeket a bíróság szintén feltüntette, hanem a tényállás és a jogszabályi rendelkezések közötti kapcsolatra vonatkozó érveléssel, a jogi következtetések bemutatásával. Ezt ugyan a Pp. külön indokolási elemként nem nevesíti, de a felsorolt részelemek logikai kapcsolatának az ítélet indokolásában való bemutatása szintén nélkülözhetetlen a döntés alapjainak megismeréséhez és megértéséhez, elfogadásához. Ennek

bemutatása tárja fel a bíró gondolatmenetét az alkalmazott törvényi rendelkezés és a megállapított tényállás kapcsolatáról, és így válik ellenőrizhetővé, hogy a bíróság valóban a törvényeknek alávétetten hozta meg döntését.

- [25] A jelen ügyben a peres felek mind az elsőfokú, mind a másodfokú eljárásban előterjesztették kérelmeiket, előadták tényállításaikat, és számos érvet hoztak fel álláspontjuk alátámasztására. Ezen érvek mind akörül a kérdés körül forogtak, hogy a felperest megilleti-e a bírói jogkörben okozott kár ellentételezéseként az alperessel szemben kártérítési igény vagy nem. Kétségtelen, hogy a másodfokú bíróság nem tért ki ítélete indokolásában a felek összes felvetésére, ugyanakkor a rendelkező részben megfogalmazott, keresetet elutasító döntésének indokát adta azzal, hogy az indítványozó által állított kár és az alperes magatartása között eleve nem állt fenn kárkötelemhez vezető okozati összefüggés. A felperest ért vagyoni hátrányt nem az alperes eljárása, hanem az adós fizetéseképtelensége okozta. A felosztási terv jóváhagyásakor a vételár a felosztáshoz szükséges módon egyáltalán nem állt rendelkezésre. Időközben jogerősen elrendelték az adós felszámolását, és a másodfokú bíróság szerint nem volt valószínűsíthető, hogy az indítványozó – az alperes eljárásának jogszerűségétől függetlenül – a követeléséhez egyáltalán hozzájutott volna. A felperesi kereset feltételezésen alapult. Ehhez képest háttérbe szorult annak vizsgálata, hogy jogszerű volt-e a végrehajtási bevétel PKKB általi felosztása, illetve a beszámítás.
- [26] A kártérítési kötelelem létrejöttének megállapíthatóságához a bírósági érvelés szerint szükséges lett volna valamennyi felelősségi elem fennállásának bizonyítása, ezek közül egynek is a hiánya a kereset elutasításához vezetett volna. Az alperesi fellebbezésben előadottak egy részével egyetértve jutott a bíróság a jogerős ítéleti döntéshez. Így még ha a bíróság nem is foglalkozott részleteiben az indítványozó és az alperes valamennyi felvetésével, indokát adta annak, hogy mi vezetett a rendelkező részi döntéshez. A peres felek közötti jogvita elbírálása szempontjából pedig az érvelés alapján elegendő volt ebben állást foglalni, az indítványozó által felvetett körülmények tekintetében való megnyilvánulás ugyanis nem befolyásolta volna a bíróság érdemi döntését.
- [27] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a jogerős ítéletben a másodfokú bíróság eleget tett az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben megfogalmazott tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból fakadó indokolási kötelezettségének, ezért a bírói ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

V.

- [28] Az indítványozó arra az esetre, ha az Alkotmánybíróság nem semmisítené meg a jogerős ítéletet, kérte az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a Bszi. 86. § (3) bekezdés *b*) pont második fordulata Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát. A Bszi. 86. § (3) bekezdés *b*) pontja értelmében az OBH képviseli az OBH elnökét és a bíróságokat a bírósági eljárásokban. Az indítvány tartalmában tehát a Bszi. 86. § (3) bekezdés *b*) pontjában az „és bíróságokat” fordulat ellen irányult.
- [29] Az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés alapján a 3154/2017. (VI. 21.) AB határozatában érdemben vizsgálta a Bszi. 86. § (3) bekezdés *b*) pontjában az „és bíróságokat” szövegrész Alaptörvénnyel való összhangját. Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben azt állapította meg, hogy a támadott rendelkezés nem sérti a bírói függetlenséget, valamint a független és pártatlan bírósághoz való alapjogot.
- [30] Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében: „Ha alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján az alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak, valamint bírói kezdeményezés alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló vizsgálatának.”
- [31] A jelen ügyben az indítványozó a Bszi. 86. § (3) bekezdés *b*) pontja ugyanazon fordulatának vizsgálatát kérte, mint amiről az Alkotmánybíróság a 3154/2017. (VI. 21.) AB határozatában már döntött, méghozzá ugyanazon alkotmányos rendelkezés [XXVIII. cikk (1) bekezdés] és alkotmányos összefüggés alapján. Az előző határozat meghozatala óta a körülmények nem változtak meg, ezért az alkotmányjogi panasz – a befogadás ellenére – már érdemben nem bírálható el.

- [32] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság Bszi. 86. § (3) bekezdés *b)* pontjában az „és bíróságokat” szövegrész alap-törvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt ítélt dolog miatt az Abtv. 64. § *f)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. október 16.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3359/2015.

• • •